

NATURENS RIGE

Skovbjerg Bakkeø Plantagelandskab

Område 8

Område 8

Skovbjerg Bakkeø Plantagelandskab

Område 8

Landskabets kendetegn

Skovbjerg Bakkeø Plantagelandskab ligger i den nordøstlige del af kommunen. De store plantager og heder udgør sammen med små dyrkede marker og smeltevandsdale de bærende karaktertræk. Plantagerne og hederne ligger samlet i to store enheder og er adskilt af opdyrkede områder omkring ådalene.

Landskabsområdet er kendetegnet af et højtliggende terræn gennemskåret af smeltevandsdale, der skaber bakkestrøg i øst-vestlig retning. (billede 1).

Plantager og hegn er en central del af bevoksningen i landskabsområdet. Bebyggelsen består af gårde og landsbyer langs ådalene. I ådalene findes afgræssede enge, mens marker ses i områderne uden for plantager og ådale (billede 2). Heder ligger mellem plantagerne (billede 3).

Fra Omme Bakker og flere steder nord for Hover Ådal opleves vidt-rækkende udsigter til de omgivende landskabsområder mod syd. I hovedparten af landskabet er udsigterne dog begrænset af terræn, hegn og plantager, der skaber lukkede rum.

Landskabet rummer få tekniske anlæg og har en mindre visuel påvirkningsgrad. I den sydøstlige del af landskabsområdet er området i højere grad påvirket af tekniske anlæg, der står i det tilstødende landskabsområde.

Beliggenhed og afgrænsning

Landskabsområdet ligger i den nordøstlige del af kommunen og omfatter et småbakket plantagelandskab.

Den sydlige afgrænsning af landskabsområdet ligger syd for Hover Ådal og følger ådalen mod øst til Feldbæk terrænlavning.

Den vestlige afgrænsning følger et mere åbent landbrugslandskab. Terrænet har været afgørende for især den vestlige afgrænsning, hvor afgrænsningen følger fladere terræn.

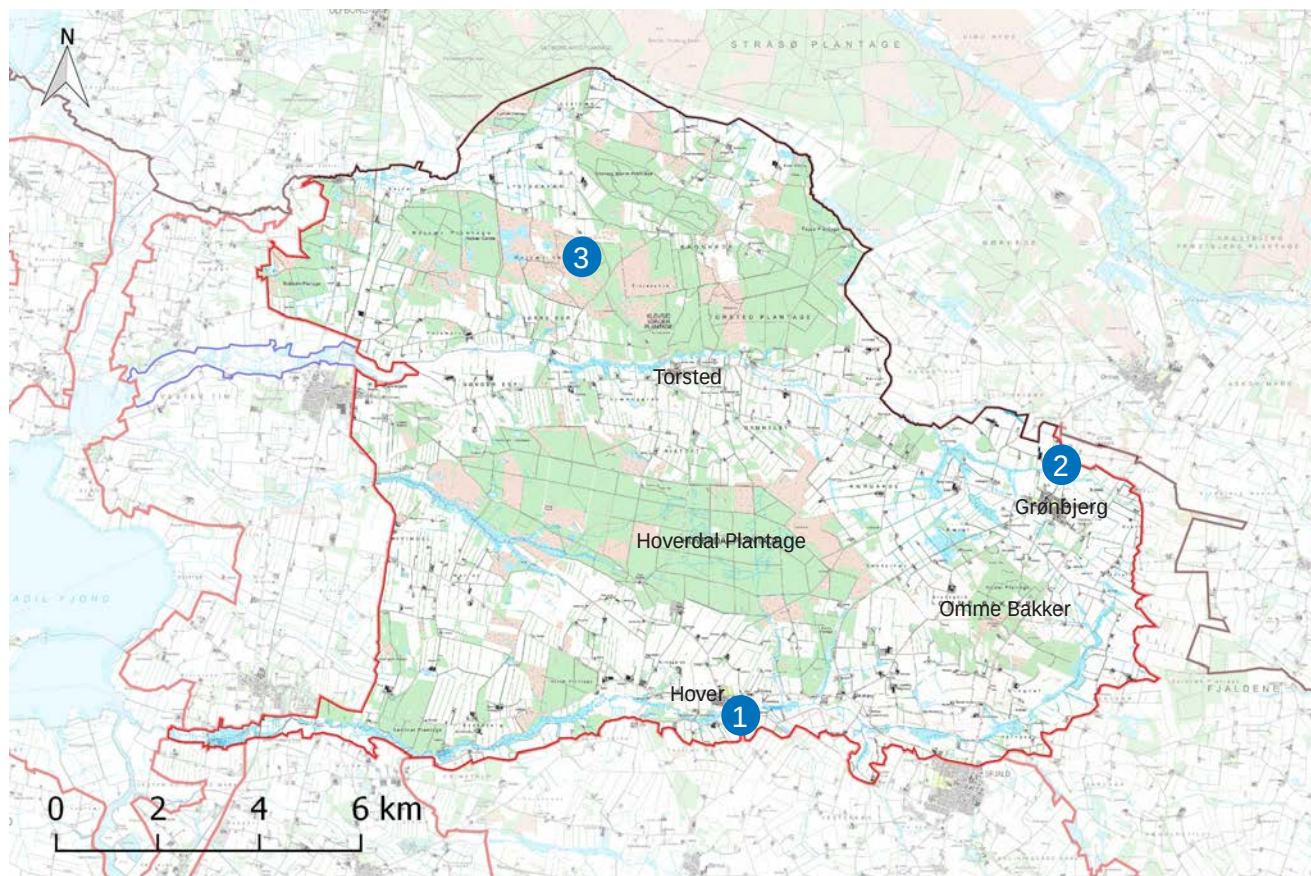
Udsigt over Høver Ådal, som er en smelte-
vandsslette igennem Skovbjerg Bakkeø.
Dalsiderne hæver sig svagt fra terrænlavnin-
gen (billede 1).

Udsigt fra Store Spåbæk mod Grønbjerg
(billede 2).

Udsigt over Rejkjær Hede og Plantage (bil-
lede 3).

Signaturforklaring

	Karakterområde		Kommunegrænse
	Delområde		Billedereferencer

Anbefalinger

Input til håndtering af landskabshensyn og landskabskarakter

Udsigt fra Hover over Hover Ådal, som er særligt karakteristisk med særlig oplevelsesværdi. Landskabsområdet er i mindre grad påvirket af tekniske anlæg, som ligger i de omkringliggende landskabsområder. I baggrunden ses vindmøllerne ved Nørhede til Hjortmose.

Landskabskarakteren

De kulturbetingede karaktertræk, som plantagerne og hederne, skal fortsat fremstå som sammenhængende enheder og bør derfor opretholdes eller styrkes.

Smeltevandsdalene er centrale for terræn og udsigter og bør som geologisk karaktertræk fortsat kunne aflæses i landskabet. Dalene fremstår med lille skala og afgræssede enge, som bør opretholdes eller styrkes.

Der bør generelt være opmærksomhed på, at der fra højdepunkter i landskabet er vide udsigter både i selve landskabsområdet og på tværs af landskabsområderne.

Skovrejsning

Skov og plantage er et bærende karaktertræk, og ny skov i stor og lille skala kan indpasses i landskabsområdet.

Ny skovrejsning bør understøtte den eksisterende struktur af små og store plantager, der brydes af lysåbne områder med mark eller hede.

Ådale og terrænlavninger bør friholdes for skovrejsning og anden opvækst. Skovrejsning omkring ådalene bør understøtte de geologiske strukturer, så skovrejsning ikke slører ådalene i landskabet.

Hederne bør opretholdes som lysåbne naturtyper uden opvækst og krat.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Nyt landbrugsbyggeri kan etableres i lille til middelstor skala og skal placeres i tilknytning til eksisterende byggeri. Andet middelstort byggeri kan indpasses i de dele af landskabet, der er præget af en middelstor skala. Det er dog med forbehold for en konkret vurdering.

Det er væsentligt, at der tages hensyn til den samlede bygningsmasses visuelle udtryk, placering i terrænet, og at nyt byggeri tilpasses det eksisterende, så det samlet fremstår ensartet og harmonisk i landskabsbilledet. Afskærmning ved hjælp af bevoksning bør tage udgangspunkt i eksisterende hegnsstrukturer samt øvrige

Skov er et af de bærende karaktertræk, og ny skov kan derfor indpasses i landskabet. Nær Lystbækkjær ses hegn og skov i baggrunden.

beplantning. Ny beplantning bør understøtte hegnsstrukturerne og beplantning omkring landbrugsbyggerier. I områder præget af hede og plantage bør der ikke opføres byggeri, da det ikke er foreneligt med landskabsområdets karakter eller visuelle sammenhænge. Dette gælder også for ådalene og de *oplevelsesrige landskaber* (se s. 247), hvor landbrugsbyggeri ikke passer ind i skala og karakter.

Byrand

I landskabsområdet ligger landsbyerne Grønbjerg, Hover og Torsted. Hover ligger ned til Hover Ådal, og Torsted ligger ned til Tim Ådal. Det er væsentligt, at Hover og Torsted ikke udvikler sig i henholdsvis Hover Ådal og Tim Ådal og deres dalsider.

Byranden bør fremstå grøn og tilpasset den omgivende bevoksningskarakter. Den bør ligeledes være tilpasset i skala til den tilstødende bebyggelse og bør ikke fremstå markant i landskabet.

Hee og Spjald er to landsbyer i de tilstødende landskabsområder, der ligger ned til Hover Ådal, og kan påvirke dette landskabsområde, hvis udviklingen eller omdannelsen ikke tilpasses landskabet. Det er væsentligt, at byudvikling ikke finder sted i Hover Ådal og dens dalsider.

Tekniske anlæg

For at undgå yderligere påvirkning af den landskabelige oplevelse bør der ikke tilføres tekniske anlæg til området.

Analyse

Geologiske karaktertræk

Skovbjerg Bakkeø er en del af et højereliggende terræn og ses fra Ristoft i baggrunden af billedet.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet er en del af Skovbjerg Bakkeø og er kendetegnet af et højtliggende og bakket terræn. Store smeltevandssdale løber parallelt i øst-vestlig retning og skaber tværgående dalstrøg.

Flere terrænlavninger og lavbundsområder samt dræningskanaler og mindre vandløb præger landskabsområdet.

Geologisk dannelse og terræn

Det storbakkede terræn med udjævnede bakker og veldefinerede smeltevandssdale udgør de bærende geologiske karaktertræk.

Landskabsområdet er en del af Danmarks største bakkeø, *Skovbjerg Bakkeø*, og bakkeøens geologiske dannelse rækker tilbage til næstsidste istid (Saale). Landskabet i denne del af Jylland var under næstsidste istid dækket af is, som skabte den store

bakkeø. Oprindeligt var landskabet mere kuperet og storbakket, som Østjylland ser ud i dag, men det ændrede sig efterfølgende i sidste istid (Weichsel). I denne istid var Vestjylland ikke dækket af isen, og processer som erosion, permafrost og vind udjævnede bakkerne. I slutningen af sidste istid smeltede vandet fra den østlige del af Danmark mod Vesterhavet, og store strømme af smeltevand eroderede bakkeøen og skabte smeltevandssdalene Hover Ådal og Tim Ådal, der løber på tværs af landskabsområdet (se billede på højre side).

Terrænet falder mod vest til det tilstødende landskabsområde *Stadil Landbrugslandskab* med et fladt terræn (se billede på denne side). Terrænet er præget af de markante smeltevandssdale og skaber langstrakte bakker i øst-vestlig retning. I den sydøstlige del af landskabsområdet ligger Omme Bakker, en markant isoleret bakke. Bakken afgrænses

mod sydøst af Hover Ådal og Feldbæk Å.

Jordart

Jordarten består af smeltevandssand og morænesand, som afspejler den geologiske dannelse af bakkeøen. Smeltevandssdalene indeholder ferskvandssand og -tørv, der er aflejringer fra tiden efter istiderne.

Den vestlige del af bakkeøen er præget af indsand, der er dannet af flyvesand og nyere tids sandflugt.

Hydrologiske forhold

Der løber flere små vandløb i landskabsområdet, og terrænlavninger ligger hen som fugtige eller drænedes områder. I de to større smeltevandssdale løber de større vandløb Hover Å/Feldbæk Å og Tim Å.

Udsigt over Høver Ådal nær Høver. De geologiske strukturer ses i dalsiderne mod nord og syd.

Kulturbetingede karaktertræk

Rejkjær Hede og Rejkjær Plantage ses i baggrunden, mens dyrkede marker ligger nord for heden. Den kulturhistoriske fortælling om opdyrkning og tilplantning af heden er her tydeligt formidlet.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet er kendetegnet af plantage, hede og dyrkede marker. Bevoksningen består af plantager og strukturerede hegn. Landsbyer og gårde ligger spredt langs ådalene. Få tekniske anlæg ligger i landskabsområdet.

Karaktertrækkene har oprindelse i tilplantning og opdyrkning af heden samt anvendelse af ådalene til græsning.

Landskabskarakterens oprindelse

Landskabskarakterens kulturbetingede oprindelse stammer fra den landbrugsmæssige udnyttelse af landskabet i form af tilplantning og opdyrkning af heden.

Heden optræder fortsat i landskabet i små enheder som en synlig reference til det tidligere hededominerede landskab.

Resterne af hede er dermed en del af fortællingen om opdyrkningen og tilplantningen af hedelandskabet (se billede på denne side).

Hoverdal Plantage er én stor plantage og Torsted, Rejkjær, Fejsø og Klovsig plantager fremstår som en stor samlet enhed. Både de store og små plantager dominerer landskabsområdet og er blandt de største i kommunen. Etableringen af plantagerne startede i slutningen af 1800-tallet som et led i sandflugtsbekæmpelsen. Inden tilplantningen lå området hen som et goldt hedelandskab uden megen bevoksning.

Opdyrkningen af heden tog generelt fart i 1800-tallet. Det kan på historiske kort (høje målebordsblade 1870) ses, at hede stadig var udbredt i slutningen af 1800-tallet, og der kun nær ådalene var dyrkede marker (se kort s. 17).

Den kulturbetingede oprindelse knytter sig også til anvendelsen af ådale og terrænlavninger som græsningsareal, hvilket fortsat ses i dag (se billede på højre side). Vandløbene i ådalene har et naturligt forløb og har ikke været reguleret. Nogle af terrænlavningerne fremstår drænet.

Dyrkningsmønster

Landskabsområdet er karakteriseret af store plantager med små dyrkede marker i lysåbninger og i de tilgrænsende ådale. I ådalene findes ekstensive græsningsarealer.

De to store plantager er adskilt af dyrkede marker og ligger i tilknytning til ådalene og græsningsarealer.

Ådalene og øvrige terrænlavninger fremstår som afgræssede enge. Udnyttelsen af ådalenes mere våde områder trækker spor tilbage til tidligere tiders landbrug, da vådere jorde var

Hover Ådal fremstår med afgræssede enge i dalbunden og gårde langs ådalen, som ses nær Hover. Det afspejler den kulturbetingede oprindelse og dalens betydning som vigtig naturressource i det ellers golde hedelandskab.

en vigtig ressource som græsningsareal, især i det golde hedelandskab (se billede på denne side).

Bevoksningsstruktur

Bevoksningsstrukturen tegnes af store og små plantager og hegn.

Plantagerne blev anlagt i slutningen af 1800-tallet, hvor plantningen af Hover Plantage startede i 1891 efter lang tids forsøg på at få kontrol over det flyvesand, der voldte landbruget store problemer.

Plantagerne ligger imellem smeltevandssdalene og danner en struktur, der dominerer i landskabsområdet.

De dyrkede marker afgrænses af parallelle hegn i en nord-sydlig retning vinkelret på ådalene. Målet med hegnsplantningen var og er at afskærme markerne fra vind og vejr.

Mod nordøst fremstår bevoksningsstrukturen mere ustrukturert. Dette er til dels på grund af Omme Bakkers terræn og til dels på grund af, at der i højere grad ligger større lavbundsområder i denne del af landskabsområdet. Der er færre hegn, og de står i mindre grad vinkelret på veje og ådale.

I ådalene er der småbevoksninger i form af lav skov og krat.

Bebyggelsesstruktur

Bebyggelsen ligger overvejende nær ådalene og er kun sparsomt udbredt i plantagerne. Bebyggelsen består af store og små gårde og ligger langs vejene. Landsbyerne Hover, Torsted og Grønbjerg ligger i landskabsområdet.

Bebyggelsen lå før opdyrkningen af heden i tilknytning til ådalene, da der skulle være adgang til græsningsarealerne på de våde jorde og dyrkningsarealer på de

tørre jorde. I dag ligger bebyggelsen fortsat nær ådalene, men har også spredt sig ud i landskabet siden opdyrkningen af heden.

Landsbyerne Grønbjerg og Hover har udviklet sig fra enkelte gårde til landsbyer nær ådalene og fremstår velafgrænsede med grønne byrande.

Tekniske anlæg

Der er få tekniske anlæg i form af master, højspændingsledning, jernbane samt enkelte hustandsvindmøller i landskabsområdet.

En højspændingsledning forløber i øst-vestlig retning nær Grønbjerg. En gammel nedlagt jernbane ligger i den sydlige del af området, mens en aktiv jernbane går igennem landskabsområdet mod nordvest.

Plantagerne og den centrale del af landskabsområdet er friholdt for tekniske anlæg.

Rumlige og visuelle karaktertræk

De dyrkede marker imellem de store plantager er afgrænset af plantage og hegn, der danner lukkede rum. Her ses Torsted Kirke med et indrammet landskabsrum.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet er sammensat af plantageområder med stor skala og enkel karakter, samt landbrugslandskaber med lille skala og sammensat karakter. Landskabsområdet fremstår lukket, idet plantager, hegn og terræn begrænser udsigterne.

Terræn og bevoksning begrænser den visuelle påvirkning, der hovedsagelig er lav. Mod sydøst åbner landskabet sig op og er i højere grad visuelt påvirket af tekniske anlæg.

Skala og kompleksitet

Landskabsområdets skala og kompleksitet varierer mellem områderne imellem plantagerne med dyrkede marker og ådale, området omkring Omme Bakker samt områderne med plantage og hede. Kompleksiteten og skalaen er et resultat af det bakkede terræn, plantager, dyrkede marker, heder, hegn og afgræssede enge. I det følgende er de tre

sammensætninger af skala og kompleksitet beskrevet.

Markerne og ådalene omfatter flere elementer, der skaber en let sammensat karakter. Disse udgøres af afgræssede enge i ådalene, hegn, små plantager og småbevoksninger. De afgræssede enge og marker er afgrænset af beplantning og fremstår derfor i lille skala. Få steder opleves markerne i større skala som ved Sønder Esp.

Nær Omme Bakker er karakteren sammensat, da terrænet i høj grad varierer uden tydelige hegns-, vej- og bebyggelsesstrukturer som set i det øvrige landskabsområde. Der er synlige tekniske anlæg, og bevoksningsstrukturen samt dyrkningsmønsteret fremstår ustruktureret. Skalaen i dette område er overvejende lille og ses i beplantningens og hedernes størrelse i samt lavbundsområderne. Enkelte steder

opleves markerne i større skala, som nord for Grønbjerg.

En enkel karakter findes i og omkring de store plantager, der brydes af velafgrænsede heder (se billede på højre side). Der hvor små marker fremstår velafgrænsede af hegn, opleves karakteren også som enkel (se billede på denne side). Plantagerne og hedernes skala er stor.

Rumlig afgrænsning

Landskabsområdets rumlige afgrænsning opleves hovedsagelig som lukket. Enkelte steder opleves landskabsrummene åbne.

Den rumlige afgrænsning bestemmes især af hegn, plantager og terræn. Ådalene afgrænses af terræn på bakkeøen, og den rumlige afgrænsning forstærkes af plantagerne og øvrig bevoksning. Markerne fremstår velafgrænset af parallelle

I plantagerne danner hederne et åbent udtryk imellem bevoksningerne. Her er der udsigt over Rejkær Hede og Rejkær Plantage.

hegn, der står vinkelret på terrænlavninger og veje (se billede på denne side). Strukturen af hegnene vinkelret på ådalene og vejene skaber i sammenhæng med terrænet en åben rumlig afgrænsning flere steder, eksempelvis nord for Hover, hvor terrænet åbner op for vide udsigter over skove og marker på tværs af landskabet og smeltevandsdalene. Hederne kan også forstærke den åbne karakter de steder, de ikke er tilgroet.

Enkelte steder fremstår hegnene i højere grad fragmenterede på et fladere terræn, og det resulterer i mere åbne rum. Dette ses eksempelvis ved Kæret vest for Grønbjerg.

Plantagerne opleves som lukkede rum, men hvor hederne fremstår større og uden tilgroning, kan oplevelsen af landskabsområdet være åben (se billede s. 248). Dette opleves på Omme Bakker, hvor terrænet

åbner op mod vidtrækkende udsigter.

Udsigter

Der er kun få vidtrækkende udsigter. Udsigterne opleves fra højdepunkter og strækker sig på tværs af landskabsområdet mod de omkringliggende landskabsområder og kan særligt opleves ved Omme Bakker og nord for Hover Ådal mod syd. I Rejkær Hede er der udsigter fra højdepunkter over heden (se billede på denne side).

Mod vest er udsigterne begrænset af bevoksnings- og hegnstrukturen.

Visuel påvirkning

Landskabsområdet opleves mange steder med en ubetydelig visuel påvirkning fra større tekniske anlæg.

Den centrale del af landskabsområdet opleves uden visuel påvirkning (se billede på venstre

side).

I den nordlige og østlige del af landskabsområdet er vindmøller synlige. Især vindmøllerne ved Fjaldende i det tilgrænsende landskabsområde *Skovbjerg Bakkeø Mosaiklandskab* er synlig og påvirker særligt den østlige del af landskabsområdet.

Små højspændingsledninger ses i landskabet, men bevoksning og landskabets lille skala betyder, at påvirkningsgraden er mindre.

I den sydlige del er der lokalt en påvirkning fra industribygninger i Spjald. Fra Hover Ådal er der udsyn til vindmøllerne ved Nørhede til Hjortmose, men afstand og terræn gør påvirkningsgraden mindre.

Landsbyerne Hover, Torsted og Grønbjerg fremstår velafgrænsede med grønne byrande og påvirker derfor kun landskabsområdet i mindre grad.

Vurdering

Landskabskarakterens styrke

Vurderingsparametre

- Tilstedeværelse og tydelighed af bærende karaktertræk
- Tydelighed af den kulturbetingede oprindelse
- Samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk

Særligt karakteristisk

K08-1: Hoverdal

Plantagelandskab og Hover Ådal

Hoverdal Plantage er sammen med de øvrige plantager mod nord, hederne, smeltevandsdalene med afgræssede enge og de små opdyrkede marker særligt tydelige og tilstede i landskabsområdet (se billede s. 243). Sammen danner de et særligt karakteristisk område (se billede på denne side).

Den kulturbetingede oprindelse er tydelig i form af tilplantningen af heden. Hederne skaber en reference til landskabet inden tilplantningen. Rejkjær Plantage og Hoverdal Plantage fremstår hver især som tydeligt sammenhængende skovområder. Opdyrkningen af heden afspejles i de små marker med bebyggelsen lang ådalene.

Samsillet mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk er god, idet de sandede

jorde er præget af plantage og hede, og dyrkede marker præger de mere velegnede jorde. Lavbundsområderne anvendes som græsningsarealer.

Karakteristisk

K08-2: Grønbjerg

landbrugslandskab

I området nord for Omme Bakker er de bærende karaktertræk tilknyttet geologiske strukturer. Bevoksnings- og dyrkningsmønster er i højere

grad ustrukturerede og fremstår dermed mindre tydelige (se billede på højre side). Plantager er mindre udbredt, og lavbundsområder er i højere grad opdyrkede (se billede s. 242).

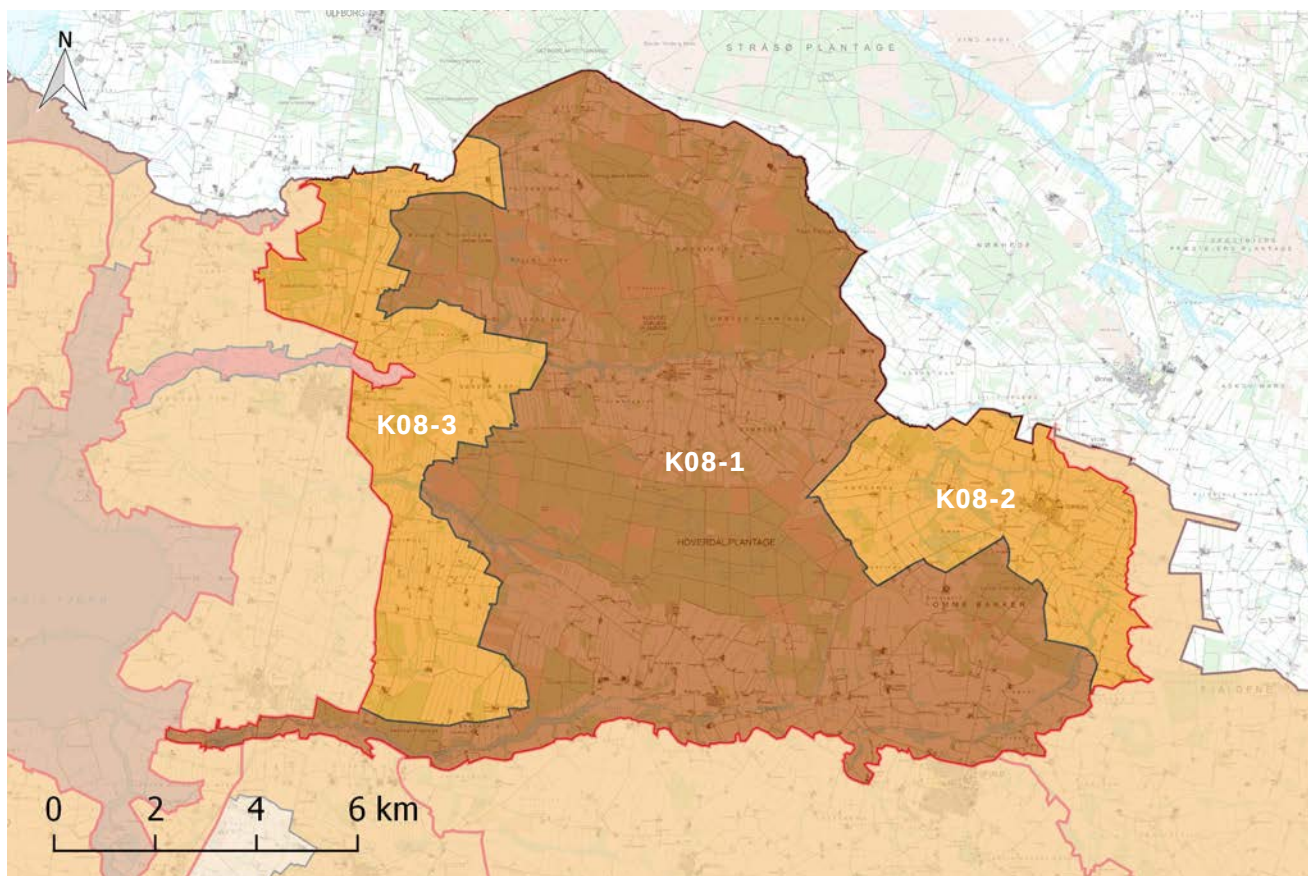
Den kulturbetingede oprindelse i tilplantningen af heden er i mindre grad tydelig i denne del af landskabsområdet. De oprindelige afgræssede enge i lavbundsområder er ligeledes sløret af dyrkede marker.

Hoverdal Plantagelandskab ses her i baggrunden. Fra Hvingel ses det vestlige landbrugslandskab med i højere grad fragmenterede heg.

Landskabet omkring Grønbjerg fremstår med ustrukturerede hegn og dyrkede marker i et varieret terræn. Til venstre i billedet stiger terrænet mod Omme Bakker.

Signaturforklaring

	Karakterområde		Karaktersvagt
	Særligt karakteristisk		Kontrasterende
	Karakteristisk		Kommunegrænse

Terrænlavningerne i Grønbjerg landbrugslandskab er overvejende opdyrkede med småbevoksninger.

Samspillet mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk er svækket af dræning og opdyrking af de vådere områder.

tydelige i landskabsbilledet, da lavbundsområderne er opdyrkede, og marker ligger helt ned til vandløbene.

K08-3: Landbrugslandskabet vest for plantagerne

Landskabet vest for de store plantager er vurderet karakteristisk og fremstår som et overgangslandskab til det flade tilstødende landskabsområde *Stadil Landbrugslandskab*. I dette område er terrænet fladere, marker afgrænset af hele og fragmenterede hegn og bebyggelse trukket tilbage fra vejene (se billede på denne side). Plantagerne fremstår små og i mindre afgrænsede enheder. Ådalene fremstår ikke tydelige i denne del af landskabsområdet, og det svækker derfor karakterstyrken.

Samspillet mellem de kulturbetingede og geologiske karaktertræk er mindre tydelig, da der ligger opdyrkede marker både på mindre sandede områder og på våde lavbundsområder.

Opdyrkningen af heden afspejler den kulturbetingede oprindelse i form af afgræssede enge i terrænlavningerne. I dag er de afgræssede enge ikke længere

Hover Ådal ses her nord for Vastrup Mark. Afgræssede marker og bebyggelse ses langs ådalen som bærende karaktertræk, og de geologiske strukturer er særligt tydelige som smeltevandsdal.

Landskabskarakterens tilstand

Vurderingsparametre

- De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse
- Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de bærende karaktertræk
- Graden af visuel påvirkning

God tilstand

T08-1: Hover Ådal

Tilstanden for de kulturbetingede karaktertræk i ådalen i forhold til landskabskarakterens oprindelse er vurderet *god*. Dette er vurderet, da der fortsat findes afgræssede enge i dalbunden (se billede på højre side).

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk fremstår *god*. De kulturbetingede karaktertræk er i *god* vedligeholdelsesmæssig tilstand, da ådalen generelt er præget af afgræssede enge og kun få steder fremstår lavbundsområderne med krat og dyrkede marker. De geologiske karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand er ligeledes *god*, da vandløbet har sit naturlige forløb og ikke er drænet.

Hover Ådal har en overvejende *ubetydelig* visuel påvirkningsgrad. Mod syd ses vindmøllerne ved Nørhede til Hjortmose i

mindre grad på grund af afstand og terræn. Nær Spjald er ådalen lokalt påvirket af byens industri og vindmøllerne ved Langagergård. Øst for Spjald er Hover Ådal visuelt påvirket af vindmøllerne ved Fjaldene (se billede s. 244).

T08-2: Hoverdal

Plantagelandskab

Plantagerne samt de dyrkede marker mellem plantagerne er vurderet som en sammenhængende enhed. Intaktheden af de kulturbetingede karaktertræk i forhold til landskabskarakterens oprindelse vurderes *god*, idet plantagerne fremstår som sammenhængende strukturer i landskabet, og de afgræssede enge i smeltevandsdalbundene er i høj grad intakte.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *middel* til *god* i forhold til de kulturbetingede. Dette skyldes, at plantagerne

er velafgræssede enheder, og hederne nogle steder er tilgroede, hvilket svækker den vedligeholdelsesmæssige tilstand. Andre steder fremstår de uden tilgroning, som derfor gør, at hederne er i *god* vedligeholdelsesmæssig tilstand. Ådalene fremstår som afgræssede eller ligger hen som naturprægede områder med mose og engarealer. De dyrkede marker er omgivet af hele hegn, som blev etableret på dyrknings-tidspunktet i forbindelse med at beskytte markerne mod vind og vejr. Hegnene er i *god* vedligeholdelsesmæssig tilstand.

I Hoverdal plantagelandskab er den visuelle påvirkning generelt vurderet *mindre*, da beplantning og terræn skjuler tekniske anlæg (se billede s. 245).

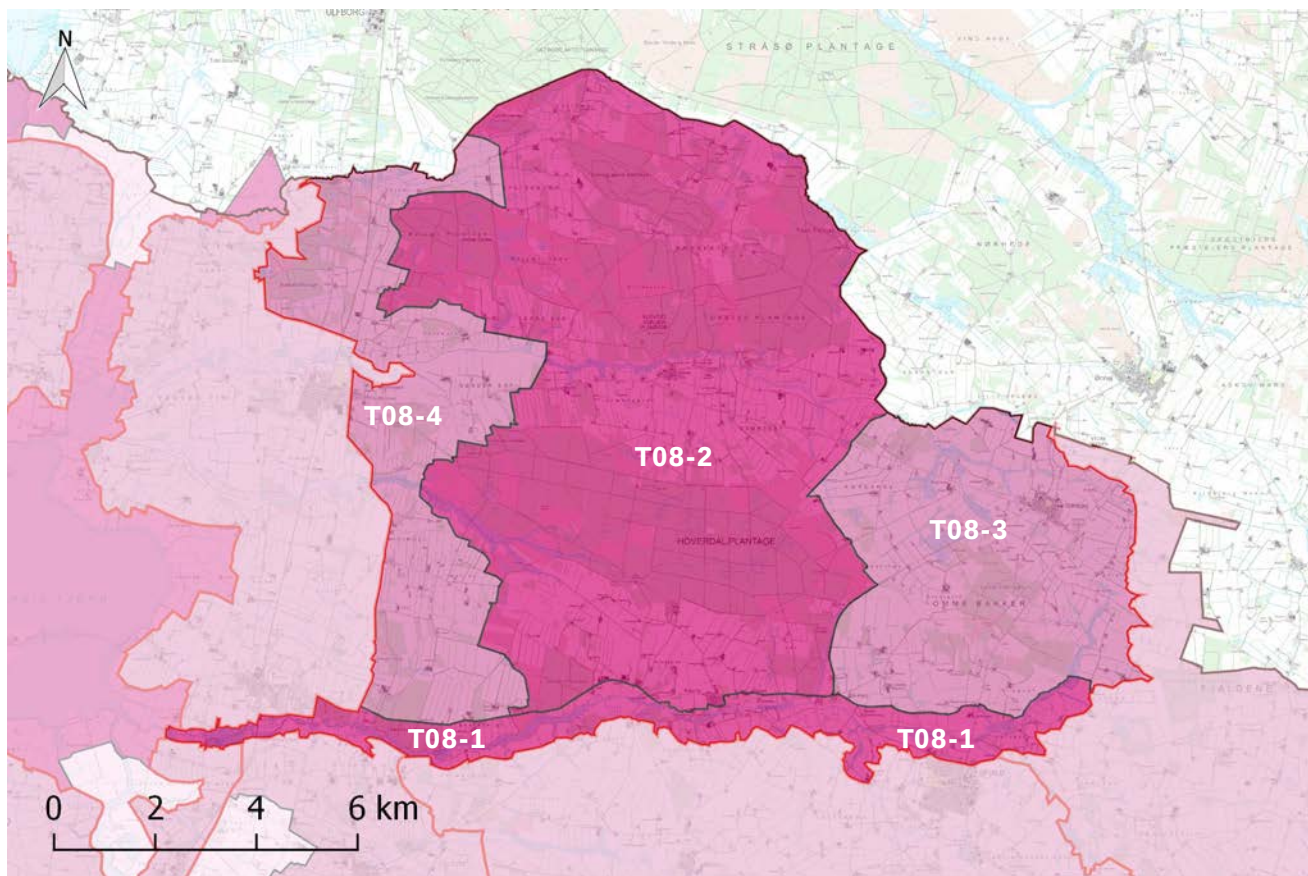
Middel tilstand

T08-3: Østlige landbrugslandskab

Landbrugslandskabets kulturbetingede karaktertræks intakthed øst for Hoverdal Plantage er

Høver Ådal fremstår fortsat med afgræsedde enge og uden tilgroning. Vest for Høver ses få tekniske anlæg i form af vindmøller i det tilgrænsende landskabsområde.

Signaturforklaring

	Karakterområde		Dårlig tilstand
	God tilstand		Kommunegrænse
	Middel tilstand		

Spjald industribygninger påvirker den sydlige del af Hover Ådal og det østlige landbrugslandskab. I forgrunden løber Hover Å. Vindmøllen til højre i billedet er en del af vindmøllerne ved Langagergårde.

vurderet *middel* til *god* i forhold til landskabskarakterens oprindelse. Intaktheden knytter sig til opdyrkning og tilplantning af heden, spredt beliggende gårde, hegn, samt moser og afgræssede enge i terrænlavninger.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *dårlig* til *middel*. Dette afspejles i hegnenes struktur, som flere steder fremstår fragmenteret, ligesom terrænlavningerne mange steder er tilgroede af krat eller opdyrkede. Plantagen nær Omme Bakker er i mindre grad en velafgrænset enhed, og præges af dyrkede marker i lysåbningerne. Heden fremstår i nogen grad tilgroet. De geologiske karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand er overvejende *middel*.

Området opleves generelt at have en *væsentlig* visuel påvirkning fra anlæg ved Spjald og vindmøllerne ved Fjaldene, som

er synlige på grund af terrænet og bevoksningsstrukturen (se billede på denne side).

T08-4: Vestlige landbrugslandskab

De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse er i det vestlige landbrugslandskab vurderet *middel*. Hegnene fremstår generelt i *god* tilstand, mens de mindre plantager fremstår usammenhængende. Afgræssede enge i terrænlavninger er mindre tydelige i landskabsbilledet i dag, hvor der overvejende ses opdyrkede marker helt ned til vandløb og i lavbundsområderne.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes hovedsagelig *middel*. Hede er som bærende karaktertræk mindre tydelig i landskabet og fremstår flere steder tilgroet. Engarealer fremstår i nogen grad med krat.

Landskabsområdet fremstår med en *mindre* visuel påvirkning, da der overvejende kun er en visuel påvirkning fra tekniske anlæg, som står i det tilstødende landskabsområde *Stadil Landbrugslandskab* mod vest. Udsigter til tekniske anlæg er begrænset af terræn og bevoksning i de tilstødende plantager (se billede på højre side).

I hovedparten af landskabsområdet er den visuelle påvirkning fra tekniske anlæg mindre. Her i Sønder Esp centralt i landskabsområdet opleves ubetydelig visuel påvirkning. Tim Ådal smeltevandsdal forløber i terænlavningen med Rejkær Plantage i baggrunden.

Landskabskarakterens oplevelsesmuligheder

Oplevelsesparametre

- Stedbunden: Oplevelsen knytter sig til et afgrænset landskab.
- Udsigt: Områder præget af udsigter ud over det sædvanlige.
- Enkeltelement: Oplevelsen består af et element i landskabet.
- Udsigtspunkt: Punkter med en særlig udsigtsmulighed.

Oplevelsen har typisk reference til landskabets geologiske eller kulturhistoriske fortælling eller særlige naturindhold.

Stedbunden

V08-1: Hoverdal

Plantagelandskab

Plantagerne, smeltevandsdalene mellem plantagerne og områder med små dyrkede marker er vurderet som et sammenhængende landskab med en *særlig oplevelsesværdi*. Oplevelsesværdien knytter sig til den samlede kulturhistoriske fortælling om tilplantning og opdyrkning af heden samt de geologiske karaktertræk som et højtliggende landskab gennemskåret af smeltevandsdale (se billede s. 234 og nederst s. 249) .

Den geologiske fortælling opleves i det højtliggende bakkeølandskab, hvor smeltevandsdale danner parallelle bakkestrøg, der er dannet i henholdsvis næstsidste og sidste istid.

Den kulturhistoriske fortælling om tilplantningen af heden er en stor del af oplevelsesværdien

i landskabsområdet. Hoverdal Plantage, som blev anlagt efter lang tids forsøg på at få kontrol over flyvesand, var en del af forordningen om sandflugtsbekæmpelse under navnet "Sandflugtens dæmpning". Tilplantningen af Vestkysten har også været del af et større initiativ fra regeringen tilbage i 1600-tallet, men det var ikke før senere omkring 1800-tallet, at arbejdet for alvor blev organiseret. Da hjælme og anden beplantning fejlede, blev der ved et uheld plantet fyr, hvor sandfygningsbekæmpelsen så lykkedes. En stor del af heden er også forsvundet efter dyrkning til marker. Flere større hedeområder kan opleves i plantagerne og er med til at skabe en *særlig oplevelsesværdi* i området (se billede på højre side).

V08-2: Hover Ådal

Særligt for landskabsoplevelsen i Hover Ådal er den veldefinerede smeltevandsdal,

der gennemskærer bakkeøen. Dalsiderne er tydelige og fremstår både med og uden sammenhængende bevoksning. Ådalen opleves derfor som et afgrænset område, men står fortsat tydeligt i det omkringliggende landskab. De geologiske strukturer er derfor tydelige som smeltevandsdal.

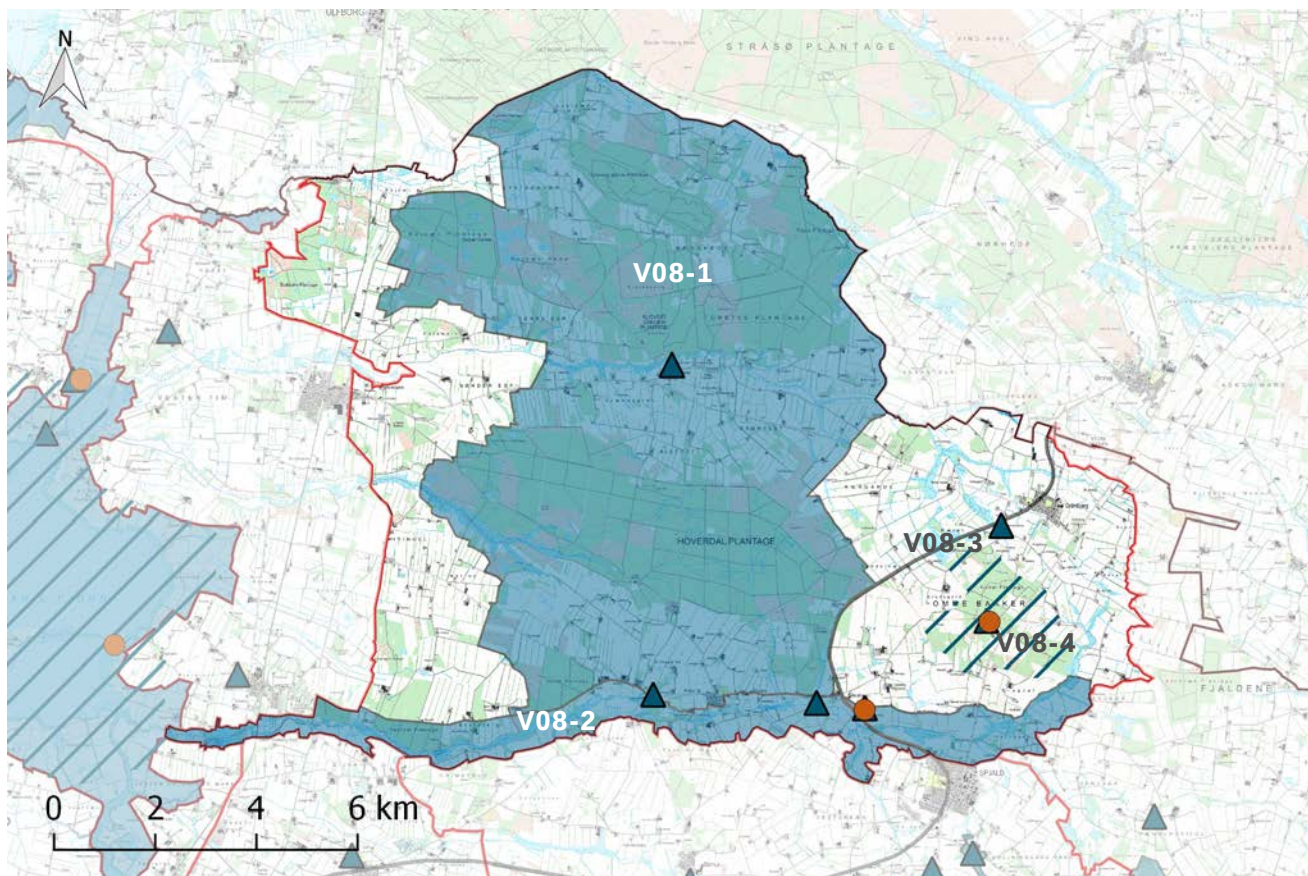
Ådalen indeholder ligeledes væsentlige naturværdier og kulturhistorie, der kan opleves via rekreative ruter og aktiviteter som vandsport på åen. Kulturhistorien kan opleves i landskabet ved gamle møller og gravhøje.

V08-3: Ørnhøjbanen

Ørnhøjbanen er en gammel jernbane, som ligger i den nordøstlige del af landskabsområdet. Banen er i dag omdannet til vejstruktur, sti eller andre erkendelige strukturer som hegn, der gør det muligt at følge jernbanen igennem landskabet.

Plantagerne på Skovbjerg Bakke har en særlig oplevelsesværdi, som store sammenhængende plantager. Det kan blandt andet opleves igennem lange lige veje som her nær Kronhede.

Signaturforklaring

	Karakterområde		Oplevelsesrigt Element		Kommunegrænse
	Oplevelsesrigt Landskab		Særlige Udsigter		
	Oplevelsesrigt Landskab		Udsigtspunkt		

Fra Omme Bakker er der vidtrækkende og særlige udsigter mod nord og syd til de tilgrænsende landskabsområder.

Jernbanens første strækning – mellem Ringkøbing og Ørnhøj – blev opført omkring 1911 i et ellers tyndt befolket område, og omkring 1930 blev brunkulstransport også en væsentlig brug af banen. Jernbanen blev nedlagt i 1961, da biler blev det foretrukne transportmiddel.

Særlige udsigter

V08-4: Omme Bakker

Landskabet omkring Omme Bakker har en *særlig oplevelsesværdi* knyttet til udsigterne. Terrænet ved Omme Bakker er mere markant end det øvrige landskabsområde med et højdepunkt omkring 90 meter over havets overflade, hvor terrænet falder stejlt mod Feldebæk og Hover Ådal mod øst og syd. Der er udsigt over plantage, hede og små dyrkede områder, der alle er en del af den kulturhistoriske fortælling.

Enkeltelementer

Muldhøje og Ravnsbjerg Høje

Landskabsområdet rummer mange gravhøje, der til dels ligger frit på markerne eller skjult i skove og plantager. Særligt de fritliggende gravhøje opleves som karakteristiske elementer i landskabet, på trods af at indblikket til dem kan være begrænset. Gravhøje præger særligt de store plantagelandskaber og ligger i en tydelig linje fra Hoverdal Plantage og 20 km sydpå til Dejbjerg Plantage i et andet landskabsområde. Linjen af gravhøje markerer en gammel færdselsvej kaldet Oldtidsvejen. 13 gravhøje er registreret i Hoverdal Plantage.

Ét sted, hvor gravhøjene er særlig synlige i landskabet, er på Omme Bakker. Her er Ravnsbjerg Høje med flere gravhøje tydelige på heden. På Omme Bakker ligger der flere gravhøje, hvor de største er anlagt i den ældre bronzealder. Vide udsigter er en

stor del af oplevelsen.

Muldhøje er en anden lokalitet med tydelige gravhøje og ligger ved Muldbjerg på den nordlige dalside af Hover Ådal. Muldhøje er en af Ringkøbingegnens mest kendte fortidsminder. Muldhøje består af fire oldtidshøje og har tidligere været uden pleje og skjult af bevoksning, men ligger i dag frit mellem marker og vej.

Kirker

Kirkerne Hover Kirke, Torsted Kirke og Nørre Omme Kirke ligger spredt i landskabsområdet. Hover Kirke og Torsted Kirke ligger i tilknytning til ådalene (se billede øverst på højre side). Kirkerne fremstår tydeligt i nærområderne og udgør særlige kulturhistoriske spor i landskabet.

Udsigtspunkt

Muldhøje

Muldhøje er en samling af gravhøje og er placeret på Muldbjerg.

Torsted Kirke ligger nær Tim Å og udgør et kulturhistorisk spor i landskabet.

Fra gravhøjene er der fine udsigter både på langs og på tværs af Hover Å til det tilstødende landskabsområde *Skovbjerg Bakkeø Landbrugslandskab*.

Ravnsbjerg Høje

Ravnsbjerg Høje ligger omgivet af plantage, men på toppen af heden på Omme Bakker. Placeringen giver vide udsigter mod nordøst og syd. Mod øst er der udsigt over Fjaldbæk Ådal til den markante højderyg Fjaldene i det tilgrænsende landskabsområde *Skovbjerg Bakkeø Mosaiklandskab*. Mod syd er der udsigt over Hover Ådal og landskabsområdet *Skovbjerg Bakkeø Landbrugslandskab*.

Udsigt over Rejkær Hede og Rejkær Plantage på den højtliggende bakkeø.

Landskabskarakterens sårbarhed

Vurderingsemner

- Landskabskarakteren
- Skovrejsning
- Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land
- Byrand
- Tekniske anlæg

Landskabskarakteren

Landskabsområdet vurderes generelt ikke sårbart over for ændringer og udviklingstiltag, når de sker med hensyntagen til landskabets bærende karaktertræk og varierende skala.

I de *særligt karakteristiske og oplevelsesrige landskaber* er vurderingen forudsat, at der tages særlige hensyn til at tilpasse fremtidige ændringer, så de indpasses i terrænet, ådalene og de store sammenhængende plantager og heder.

Mest sårbare er udsigterne og de *oplevelsesrige landskaber*, som kan blive påvirket negativt af ændringer, der sker i landskabsområdet.

Skovrejsning

Skov og plantage er et centralt karaktertræk og findes i hovedparten af landskabsområdet, og det vurderes derfor muligt fortsat at indpasse ny

skov. Det er væsentligt, at landskabets varierende skala og overgangen mellem bevoksning og lysåbne arealer bliver opretholdt. Landskabsområdet rummer i dag både store og små skovområder og har dermed kapacitet til ny skov i alle skala.

Der bør være opmærksomhed på, at ny skov ikke slører oplevelsen af landskabets kulturhistorie og udsigter, herunder gravhøje, kirker, heder og hegnstrukturer. Dermed bør landskabet omkring disse elementer og strukturer betragtes sårbare over for skovrejsning.

Hover Ådal og de øvrige smeltevandsdale vurderes sårbare over for skovrejsning, da skov i dalene og på dalsiderne, vil sløre de geologiske strukturer. Skovrejsning vil samtidig sløre de kulturhistoriske fortællinger om dalens funktion som græsningslandskab.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Det vurderes muligt at indpasse landbrugsbyggeri i lille til middelstor skala, som kendetegner bebyggelsesstrukturen. Der bør generelt være opmærksomhed på, at nyt byggeri bør tilpasses landskabsområdets skala og karakter, som varierer ved ådalene, markerne og plantagerne.

I den østlige del af landskabsområdet, øst for Hoverdal Plantage, vurderes det muligt at indpasse middelstort landbrugsbyggeri, da landskabsrummene her er større end den øvrige del af landskabsområdet.

De dele af landskabsområdet, der har lille skala eller naturpræget karakter, er også vurderet *særligt karakteristisk* eller *oplevelsesrigt*. Disse områder er sårbare over for nyt og især stort byggeri, da det kan dominere landskabet. Dette er især i ådalene eller de mindre marker

Plantagelandskabet er hovedsagelig friholdt for bebyggelse. Landbrugsbyggeri ligger lavt i terræn og skjult af bevoksning. Eksempelvis her ligger en større gård nord for Rejkær Plantage lavt i landskabet og omgivet af beplantning.

mellem plantagerne, samt i de store plantagelandskaber med heder, som er friholdt for bebyggelse. Kapaciteten til stort byggeri er derfor større uden for disse områder.

Landskabsområdet har en overvejende lukket karakter på grund af hegn, plantager og terræn. Det giver mulighed for at skærme landbrugsbyggeri, men der bør være opmærksomhed på, at landbrugsbyggeri kan virke dominerende i de lukkede landskabsrum i størstedelen af landskabsområdet.

Byrand

Landsbyerne Grønbjerg, Hover og Torsted ligger i landskabsområdet.

Landsbyerne fremstår som velafgrænsede enheder med hele eller fragmenterede grønne byrande (se billede til højre). Hover ligger lavt i terrænet ned til Hover Ådal, og Torsted ligger

ned til Tim Ådal. Grønbjerg ligger højt i terrænet, men stadig skjult af beplantning. Det er derfor væsentligt, at byernes byrand fortsat fremstår grøn eller skjult i terrænet.

Det er væsentligt, at byudvikling i Hover ikke sker på Hover Ådals dalside og dalbund, da ådalen har særlige landskabskvaliteter. Dette gælder ligeledes for Torsted, hvor byudvikling bør undgås mod dalbunden. Det er både karaktermæssige og

visuelle kvaliteter, som kan blive negativt påvirket af byudvikling.

Tim, Hee og Spjald ligger i de omkringliggende landskabsområder men tilstødende dette landskabsområde. Der bør derfor være opmærksomhed på, at byudvikling i disse byer kan påvirke dette landskabsområde, især Hover Ådal.

Det er væsentligt, at ny eller ombygget bebyggelse både i byranden og inde i byerne ikke

Grønbjergs nordlige byrand opleves velafgrænset med et fragmenteret grønt udtryk.

Fra Omme Bakker ses vindmøllerne ved Fjaldende, der står i det tilstødende landskabsområde mod øst.

virker markant i landskabet, og at byen fremstår harmonisk i forhold til byens udtryk set fra landskabet.

merpåvirkning (sse billede på denne side).

Tekniske anlæg

Landskabsområdet vurderes sårbart over for nye tekniske anlæg, da landskabet i dag kun rummer få større tekniske anlæg, og hovedparten af området er helt friholdt for tekniske anlæg.

Hovedparten af landskabsområdet er vurderet at have særlige landskabskvaliteter, som kan svækkes af teknisk påvirkning.

Tekniske anlæg kan dominere landskabsrummene og flere steder bryde den enkle karakter.

I den østlige og sydlige del af landskabsområdet opleves en teknisk påvirkning fra de omkringliggende landskabsområder. Det betyder, at selv få tekniske anlæg i disse områder kan medvirke til en betydelig

Mod vest fremstår landskabet i højere grad som et landbrugslandskab med middelstore gårde. Her nær Astrup er markerne middelstore med landbrugsbyggeri, der delvist ligger skjult af bevoksning.

Samlet vurdering

Mål for landskabets karakter

Målsætningen for landskabets karakter

- er udtryk for en sammenvejning af de gennemførte vurderinger.
- peger på, om landskabets karakter bør vedligeholdes, beskyttes, ændres og/eller forbedres for at opretholde landskabets kvaliteter, herunder særlige karaktertræk og oplevelsesværdier.

Mål: Beskyt landskabskarakter

M08-1: De særlige karakteristiske og oplevelsesrige landskaber

De store plantagelandskaber er sammen med Omme Bakker vurderet *særligt karakteristiske*, og de store plantagelandskaber er som en samlet enhed vurderet at have *særlige oplevelsesværdier*. Sammen har landskaberne fået målsætningen *beskyt*.

Målsætningen betyder, at ændringer i området kun bør ske, hvis de medvirker til at styrke landskabets særlige karaktertræk og oplevelsesmuligheder. Særlig opmærksomhed bør være på at styrke plantagerne som sammenhængende enhed, hegnstrukturerne samt hedekarakteren. Det er også væsentligt, at sikre, at ingen yderligere visuel påvirkning sker i området.

M08-2: Hover Ådal

Hover Ådal er vurderet *særligt karakteristisk og oplevelsesrig* og har derfor fået målsætningen

beskyt. Ådalen refererer til den geologiske dannelse af smeltevandsdal og kulturhistorien som vigtig græsningsareal for de tilknyttede gårde.

Målsætningen betyder, at der skal lægges vægt på, at de bærende karaktertræk bevares og styrkes. Særlig opmærksomhed bør være på at styrke ådalen som smeltevandsdal og græsningslandskab. Det er væsentligt, at det sikres, at ingen yderligere visuel påvirkning sker i landskabet.

Mål: Vedligehold landskabskarakter

M08-3: Grønbjerg landbrugslandskab

Øst for Hoverdal Plantage omkring Grønbjerg har landbrugslandskabet fået målsætningen *vedligehold*, da landskabet er vurderet *karakteristisk* og uden særlige oplevelsesværdier.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer og tiltag i landskabet. Det bør dog ske med hensyn landskabets karakter som landbrugslandskab, landskabsområdets hegnstruktur samt terrænlavningerne med afgræssede enge.

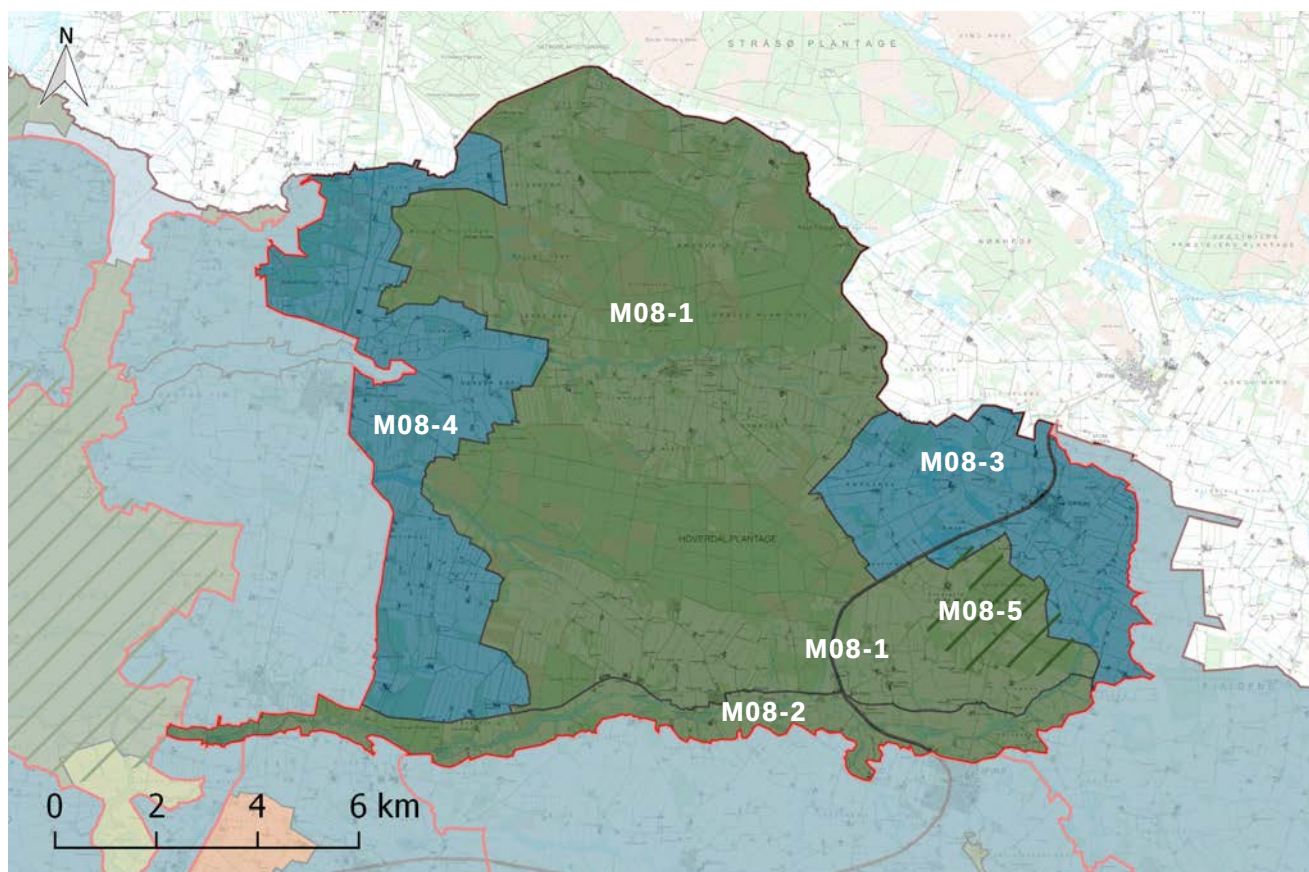
M08-4: Det vestlige landbrugslandskab

Vest for Hoverdal Plantage har landbrugslandskabet fået målsætningen *vedligehold*, da landskabet er vurderet *karakteristisk* og uden særlige oplevelsesværdier.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer i landskabet, men at det bør ske med hensyn landskabets karakter som landbrugslandskab, hegnstrukturen samt smeltevandsdalenes strukturer og funktion som græsningsareal.

Hover Ådal formidler den geologiske fortælling som smeltevandsdal på bakkeøen og har fået målsætningen beskyt.

Signaturforklaring

	Karakterområde		Beskyt karakter		Vedligehold og forbedr karakter
	Beskyt udsigt		Beskyt og forbedr karakter		Ændr karakter
	Beskyt karakter		Vedligehold karakter		Kommunegrænse

Plantager, heder og de små dyrkede marker er som en samlet enhed vurderet særligt karakteristisk og har fået målsætningen beskyt. Nord for Rejkær Hede ses de bærende karaktertræk samlet.

M08-5: Omme Bakker

På Omme Bakker er landskabet præget af *særlige udsigter* over beplantning og heder til de omkringliggende landskabsområder. Udsigterne har fået målsætningen *beskyt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der ikke bør ske ændringer, der begrænser eller forringer udsigterne eller udsigtsmuligheder.

Grønbjerg landbrugslandskab har fået målsætningen vedligeholdt.